

Framhald av síðu 3

 Sambandsflokkurin á fólka-
tingi.

Javnaðarflokkurin fekk 4316 atkvøður. Seinast fekk flokkurin 4067 atkvøður. Fólkaflokkurin fekk 4602 atkvøður afturimóti 3073 atkvøðum í 1981. Sambandsflokkurin fekk 4739 atkvøður, meðan hann fekk 4387 atkvøður á seinasta fólka-
tingsvali. Sjálvstýris-
flokkurin økti sitt tal úr 866 atkvøðum í 1981 upp í 1031 atkvøður fyrradagin. Tjóðveldisflokkurin fekk 3645 atkvøður hesuferð. Í 1981 fekk hann 3442.

Tann afturvaldi fólka-
tingsmaðurin, Pauli Ellef-
sen, fekk 2106 atkvøður,
meðan tann nývaldi fólka-
tingsmaðurin, Óli Breck-
mann, fekk 1141 at-
kvøður.

Hóast Jógvan Sund-
stein, formaður Fólka-
flokksins, í útvarpinum
segði, at valúrslitið var
væntað, so roknaðu fólka-
flokksfólk ikki við hesum.

Í Havn var allan val-
dagin greitt, at tað var ein
fólkaflaks-tendensur, men
yvir høvur varð ikki
roknað við so stórar fram-
gongd.

Í øllum forum var tað
óvæntað, at floksfor-
maðurin, Jógvan Sund-
stein, ikki varð aftur-
valdur. Hann fekk 1110
atkvøður, ella 30 færri enn
bláðstjóri á Dagblað-
num.

Umframt tað øgiliga
framgongdina í Havn
hevdði Fólkaflokkurin eis-
ini stóra framgongd í
Klaksvík.

Sum heild siga fólk, at
úrslitið var óvæntað.
Nógv javnaðarfólk
roknaðu við, at sessurin
var tryggur. Yvirhøvur
spáðu fólk, at menninir
blivu teir somu.

Fólkaflokkurin hevur
ikki havt mann á fólka-
tingi síðan 1973, tá flok-
kurin misti mannin til Tjóð-
veldisflokkinn, ið so misti
mannin til Sambands-
flokkinn í 1977.

jo-mo

Kommunalt sjálv- stýri — ein táta — eingin orka er at stýra við

sjónarmið

Ídag

 Birgir Mohr, bygðaráðs-
formaður á Sandi

*Men var rætt atborið, so høvdu vit kommunalt
sjálvstýri, og harvið minni miðsavning og meira
bygdamenning og eitt betri demokratiskt samfelag*

Herfyri varð skrivað í bløðunum
av einum lögtingslimi og einum
býráðsformanni um hugtakið
»kommunalt sjálvstýri«. Av eldri
kommunupolitikara er mær sagt,
at fyrst hann kom upp í politik
fyri seinra heimsbardaga, tá var
nakað av kommunalum sjálv-
stýri, men ídag er litið og einki
eftir av hesum.

Tá varð skatturin uppkravdur
hjá hvørjari kommunu sær, og
umleið helvt ella meira av samla-
ða skattinum, 50-60%, var
kommunuskattur, restin lands-
skattur. Tó tá vóru ringar tíðir til
inntøku, litið av peningi millum
fólk og tí litið at bera skatt av.

Í okkara landi er stórliga
broytt á hesum øki fram til í dag.
Peningarúgvan er munandi stórri
í dag, eisini lutfalsliga, og skatt-
urin er bæði í krónum og % vaks-
in nógv, men tað áhugaverda er,
at kommunurnar fáa lutfalsliga
nógv minni skatt, tí landskassin
tekur 60-70% av beinleiðis skatt-
inum umframt nærum líka stóra
rúgvu av óbeinleiðis skatti, sum
fer 100% í landskassin, meðan
kommunukassarnir ídag bert fáa
30-40% av beinleiðis skattinum
og einki meira.

Rimuligt er so at spyrja, um
kommunurnar hava færri
skyldur í dag enn fyrr? Men so er
ikki — skyldurnar eru tær somu,
stórt sæð, tó er okkurt øki farið
undir landskassin at gjaldast,
men so eru fleiri nýggj økir
komin til at gjalda úr kommunu-
køssunum, og fleiri av hesum út-
reiðslum eru álagdar kommunu-
num av Føroya Løgtingi við lóg,
uttan at sama ting hevur gjørt
tað minsta fyri at fáa til vega
meira inntøkur til kommunukass-
arnar. Eg haldi ikki, tað er
ábyrgdarkent.

Ídag vera allar avgerðir tiknar í
Tórshavn, og eitt stórt tal av

tænastufólkom eru sett til at um-
sita okkum landsstýrisins vegna.
Til dømis verða avgerðirnar tik-
nar av stovnum um Landsskúla-
fyrisingin, Gjaldstovan, Lands-
verkfrøðingsstovnurin, Al-
mannastovan o.s.fr. kommun-
urnar vegna, men rokningarnar
verða sendar til kommunurnar,
og gjaldið verður tikið av tí litla
kommunuskattinum, ja avtikið á
Føroya Gjaldstovu, áðrenn
kommunuskatturin kemur til
kommunurnar. So fáa bý- og
bygðaráðini restina at disponera
yvir, ja, um nøkur rest verður?
Og annars vera tvey sjálvi um av-
leiðingarnar. Hetta verður ikki
skrivað fyri at siga nakað vána-
ligt um hvørki stovnar ella tæ-
nastufólk landsstýrisins, men bert
fyri at lýsa støðuna.

Undir galdandi treytum skulu
tað vera sterkir og djárvir borg-
arar í bý- og bygðarráðum, sum
tóra at seta fíggjarliga krevjandi
tiltøk igongd úti kring oyggja-
land okkara, tað vil siga uttan-
fyri høvuðsstaðin, Tórshavnar
tvær kommunur. Allar hinar
kommunurnar hokna fíggjarliga
undan — meira ella minni —
undan skeivu fordeilingini av
fíggjarorkuni, bæði fordeilingini
millum kommunukassar og
landskassa og millum høvuðs-
staðin og restina av landinum.

Eg átaki ikki tær báðar komm-
unurnar í høvuðsstaðnum ella
teirra bý- og bygðarráð, tí tað,
sum hendir, er ein fylgja av
centraliseraða landspolitikk-
inum. Eg átaki centraliserings-
politikkinn, at alt skal stýrast
og avgerast úr Tórshavn. Eg átaki
vanbýtið millum kommunu-
kassar og landskassa. Eg átaki, at
fíggjarliga ábyrgdin og avgerðar-
rætturin ikki betri fylgjast at.
Bý- og bygðarráð eru ikki høgt í
mí hjá landspolitikarum, og

Føroya Kommunufelag fær
sjáldan svar frá Føroya Lands-
stýri, um felagið kommununar
vegna skrivur og ger vart við
óhepnu støðuna.

Eftir míni meting er tað tøv-
andi logikkur, at kommunurnar
hava fíggjarligu ábyrgdina,
meðan landsins tænstufólk
hava avgerðarrættin. Slíkt er
ódemokratiskt eisini. Tað er
eisini tøvandi logikkur, at teir
tømu kommunukassarnir fáa
álagdar vaksandi ábyrgdir,
meðan allur peningur fer í lands-
kassin. Bý- og bygðarráðini eru
ídag litið annað enn ráðgevarar
og forlongdi armurin hjá tæ-
nastumonnunum í Tórshavn, og
tað var ikki heilt ætlanin, ella
var/er tað? Beinleiðis og óbein-
leiðis skatturin, sum nærum allur
fer í landskassin verður so dispo-
neraður av Løgtingi og Lands-
stýri, nakað sambært galdandi
lógir, men stórar partur verður
býttur eftir partapolitiskari
farvu, eftir vana- og kenn-
ingabondum, sum atkvøðufiskari
ella slætt og rætt eftir tilvild. Tað
hevdði verið nógv betur, um stórri
partur herav var disponeraður
runt um í bý- og bygðarráðunum.

Tær kommunurnar, sum vóru
tvingaðar út í stórar iløgur, neyð-
ugar iløgur, og sum hava ella
hava havt framsiggin og djórv
fólk í ráðunum, knógva órimuliga
hart undir fíggjarligu byrðunum,
meðan aðrar kommunur valdu at
gera ongar iløgur, hava tað fígg-
jarliga rólígar, meðan fólk fer
aðrar vegir at arbeiða og at
búgva, flytir til Tórshavnar, har
lands- og rikiskassar gera tær
stóru iløurnar, og hvar komm-
unurnar hava nógv høgt skatta-
grundarlag til at seta igongd ella
gera og gjalda sín part av øllum
tí, sum fólk kunnu ynskja sær
fyri pening, og hvar allur tørvur

verður nøktaður.

Ímeðan steðgar ella minkar
fólkatalið á bygðunum, høvuðs-
staðurin veksur enn meira, alt til
óbótaligan skaða fyri Føroya
land.

Við hesum landspolitikki
verður einki kommunalt sjálv-
stýri, eingin bygdamenning,
eingin decentralisering. Vit flyta
skjøtt øll til Havnar at liva av
landskassanum.

Í øðrum londum rundan
um okkum hava politikarar innført
kommunal tilskot frá lands-
kassum, kommunalar grunnar
ella/og lánigrunnar, kommunalar
útlíkningsgrunnar o.s.v. Tað
verður fúrdur miðvisur decentera-
liseringspolitikkur.

Miðvíst
verður arbeitt fyri, at flest mögu-
ligar avgerðir vera tiknar lokalt
av teimum, sum avgerðirnar taka
ella viðkoma. Rimuligt má vera,
at tey demokratiskt valdu
umboðini fyri lokaløkini fáa ein
rimuligan part av skattinum at
stýra við, og at tey sjálvi í
stórsta mun taka avgerðir, har
tey hava fíggjarligu ábyrgdina.

Tað er umráðandi í Føroyum,
at vit betra um kommunala sjálv-
stýri og harvið meira demokrati
(ella nærdemokrati), at vit broyta
skeivu fordeilingina av skatt-
inum, soleiðis at kommunurnar
fáa meira at ráða yvir beinleiðis,
landsstýri minni, og at vilji nú
verður vistur í verki at føra ein
decentraliseringspolitikk, ein
bygdamenningarpolitikk.

Kemur eingin broyting í, so
endar tað við, at allar avgerðir
vera tiknar í Tórshavn og av tæ-
nastumonnunum, og vit enda fleiri
og fleiri við at búgva har, og tað
kann ikki vera tað besta fyri
Føroyar.

Bý- og byg-
ðaráðini eru
í dag litið
annað enn
ráðgevarar
og forlongdi
armurin hjá
tænastu-
monnunum í
Tórshavn.
Skrivar Bir-
gir Mohr
m.a. í sjón-
armiðum.
(Kommunu-
skrivstovan
í Vági á
myndini).

Heldur tú ikki

sosialin